

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-042-1-13>

МЕТАФОРИЧНІ ЕЛЕМЕНТИ МЕДІАЛЬНОЇ ПАЛІТРИ ІНВЕСТИГАТИВНОГО МЕДІАТЕКСТУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВПЛИВУ НА АУДИТОРІЮ

Стскольщикова В. А.

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
завідувачка кафедри журналістики та філології
Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика
м. Миколаїв, Україна*

Створюючи якісні авторські тексти, інвестигейтори широко застосовують таку властивість людського сприйняття і мислення, як асоціативна образність, яка лежить в основі образної наочності. За допомогою асоціації можна яскравіше і точніше висловити свою власну думку і викликати у читача потрібні уявлення, керуючи, таким чином, його думкою, і, відповідно, створюючи суспільний резонанс.

Асоціація – влучний засіб досягнення ефективності авторського задуму у журналістському розслідуванні. Журналістика розслідувань у текстотворчій діяльності, звертаючись до образного вираження, зокрема асоціативних конструкцій, творить нові або переосмислює наявні структури, незмінно збагачуючи світ уяви, творчий процес, і зближує перенесення смислових і емоційних, оцінних і аналітичних відтінків тощо [7, с. 67–68].

Інструментарій та концептуалістика журналістського розслідування схарактеризовані у працях О. Константинова [4], О. Тертичного [9], Дж. Уллмена [10]. Проблема стратегії і тактики журналістського розслідування перебуває в полі зору таких медіаспеціалістів: О. Колісніченка [5], Л. Шестьоркіної [11]. Метафоричні конструкції та складові були об'єктами наукових розвідок М. Блека [2], Дж. Лакоффа [6], Е. МакКормака [8], А. Чудінова [12]. Та проблема дії асоціативних метафор на свідомість аудиторії через текст журналістських розслідувань залишається малодослідженою.

Метафора (грецьк. перенесення) – один з найпоширеніших тропів і засобів творення художньо-образної мови; слово, значення якого переноситься на назву іншого предмета, пов'язаного з предметом, на який звичайно вказує це слово, рисами подібності [3, с. 213].

Аристотель [1] вважав майстерність метафор ознакою таланту автора, оскільки вони пов'язані з умінням бути спостережливим і помічати у житті подібність. Саме тому метафорами оперує майже кожен журналіст, миколаївські майстри, інвестигативного пера, не виняток.

Метафоричність у розслідуваннях неодмінно спрямована на особливе вираження художньої чутливості зображуваного об'єкта. «Шляхом певних ієрархічно організованих операцій, – пише Е. МакКормак [8, с. 358–386], – людський розум зіставляє семантичні концепти, значною мірою не зіставлені, що і є причиною виникнення метафори».

Крім того, метафора у журналістському розслідуванні, – спосіб вираження оцінки, а нерідко ще й набуває статусу аргументу у процесі викриття «бедгая», вважають практики.

Метафоричні утворення, імплікативні за своєю суттю, є продуктом емоційно-експресивного переосмислення об'єктів, а також наслідком творчого підходу до мовних одиниць. Метафора, позначаючи щось нове, ще не опрацьоване асоціативною свідомістю людини (а тому й незвичне поєднання слів), дає змогу засвоювати, осмислювати, переробляти той минулий досвід, який міститься в пам'яті індивідуума і на підставі якого вона створюється. Тому процеси метафоризації постійні, безперервні. Потреба в метафоричному сприйнятті дійсності закладена у суті людської природи, коли в результаті осмислення людиною власної життєдіяльності, самоаналізу виникає необхідність у вивченні нових понять, явищ, дій, ознак, які краще засвоюються і знаходять практичне застосування у разі активного зіставлення з вже відомими знаннями як у автора, так і реципієнта [9, с. 112].

Негативна оцінка у інвестигативному тексті, під час використання метафори, формується завдяки тим несприятливим для об'єкта метафоризації асоціаціям, які супроводжують сприйняття створеного автором образу.

Метафора, що задіює передусім механізм асоціативного мислення реципієнта, дає змогу досягти значної економії інтелектуальних зусиль. Вона створює стійкий образ, що виникає у свідомості кожного разу під час появи слова, що асоціюється з ним.

Отже, на підставі аналізу метафор у публікаціях регіональних видань Миколаївської області можемо стверджувати, що асоціативна метамова у інвестигативних текстах, сприяє виконанню основних завдань, які стоять перед журналістом-інтерпретатором – створити у реципієнта соціально-психологічну установку. У кожному окремому випадку все завжди відбувається індивідуально, але єдине в одному: завжди образність з підсвідомості згодом переходить у свідомість або починає несвідомо впливати на настрої, емоції, думки, бажання і вчинки реципієнта.

На підставі редакційних спостережень, безпосередньої роботи у редакціях та власних наукових досліджень, можемо стверджувати, що особливо ефективний вплив засобів образності, коли форма збігається із внутрішніми установками. Форма утворює інформаційний канал, а емоції наповнюють думкоформу енергією, тому сильне емоційне

забарвлення в умовах довіри передається якнайкраще і має сильний впливовенний характер.

Література:

1. Аристотель. Риторика. Поэтика. Москва : Лабиринт, 2000. 224 с.
2. Блэк М. Метафора. Теория метафоры. Москва : Прогресс, 1990. 511. С. 3.
3. Галич О. А. Теория литературы : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 488 с.
4. Журналистское расследование: история метода и современная практика / под ред. А.Д. Константинова. Санкт-Петербург : «Нева», 2001. 383 с.
5. Колесниченко А. В. Длинные тексты (лонгриды) в современной российской прессе. *Медиаскоп*. 2015. № 1. С. 171.
6. Лакофф Д. Метафоры, которыми мы живём. Теория метафоры. Москва : Прогресс, 1990. С. 387–415.
7. Ленкова Т. А. Медиатекст в свете текстообразующих стратегий. Москва : Книжный дом, «Либроком», 2011. 136 с.
8. Мак Кормак Э. Когнитивная теория метафоры. Москва : Прогресс, 1990. С. 358–386.
9. Тертичный А.А. Расследовательская журналистика. Москва : Аспект Пресс, 2002. 384 с.
10. Уллмен. Дж. Журналистское расследование: современные методы и техника. Москва : Виоланта, 1998. 123 с.
11. Универсальная журналистика / под ред. Л. П. Шестеркиной. Москва : Издательство «Аспект Пресс», 2016. 480 с.
12. Чудинов А. П. *Метафорическая мозаика в современной политической коммуникации*. Екатеринбург : УрГПУ, 2003. 248 с.